

1245 - استفاده از ابزار رصد - و نه حساب فلکی - برای دیدن هلال جایز است

سوال

دیدن هلال با چشم غیر مسلح قبل از رسیدن عمر هلال به سی ساعت غیر ممکن است، علاوه بر آن دیدن آن به سبب وضع هوا امکان ندارد. بنابراین آیا می‌توان از اطلاعات فلکی برای تعیین وقت احتمالی دیدن ماه جدید و آغاز رمضان بهره برد؟ یا آنکه واجب است پیش از آغاز روزه‌ی ماه مبارک رمضان، هلال ماه جدید را ببینیم؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

برای رویت هلال استفاده از ابزار رصد جایز است اما بهره بردن از علوم فلکی برای اثبات آغاز ماه رمضان یا عید فطر جایز نیست، زیرا الله متعال چنین چیزی را نه در کتاب خود و نه در سنت پیامبرش - صلی الله علیه وسلم - مشروع نساخته و بلکه آنچه شرع برای ما قرار داده اثبات آغاز رمضان و روزه با دیدن هلال رمضان و اعلام فطر و جمع شدن برای نماز عید فطر با دیدن هلال شوال است، و هلال‌ها را میقاتی برای مردم و حج قرار داده است، بنابراین برای مسلمان جایز نیست که عبادت دیگری از جمله روزه‌ی رمضان و اعیاد و حج و روزه‌ی کفاره‌ی قتل غیر عمد و کفاره‌ی ظهار و مانند آن را بر اساس حساب فلکی تنظیم کند. الله متعال می‌فرماید:

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ [بقره: ۱۸۵]

(پس هر یک از شما این ماه را درک نمود باید روزه‌اش بدارد).

و می‌فرماید:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ [بقره: ۱۸۹]

(درباره‌ی هلال‌ها [ی ماه] از تو می‌پرسند؛ بگو آنها گاه‌شماری برای مردم و [موسم] حج‌اند).

و رسول الله - صلی الله علیه وسلم - می‌فرماید: **با دیدن آن روزه بگیرید و با دیدنش فطر کنید؛ پس اگر از شما پنهان ماند تعداد را سی‌روز کامل کنید** این پاسخ کسانی است که در هوای صاف یا ابری هلال را در طلوع‌گاه خود ندیده‌اند که در این صورت تعداد [روزهای شعبان] را سی روز کامل در نظر می‌گیرند.

فتاوی اللجنة الدائمة: (٨٠ / ١٠٠)

البته این در صورتی است که دیدن هلال در سرزمینی دیگر ثابت نشود، اما اگر شرعا رویت هلال در سرزمینی دیگر اثبات شود بر اساس قول جمهور علما روزه برای آنان نیز واجب می شود. واللہ اعلم.